

2026-07-03  
Jämställdhetsmyndigheten  
info@jamstalldhetsmyndigheten.se  
Diarienummer: 26/00106

Socialdepartementet  
s.remissvar@regeringskansliet.se  
Kopia till  
s.sof@regeringskansliet.se  
Diarienummer S2026/00236

## JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ BETÄNKANDET RÄTTSSÄKER SAMHÄLLSVÅRD FÖR BARN OCH UNGA, SOU 2026:8

### Sammanfattning

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker majoriteten av utredningens förslag, men anser att flera av dem tydligare behöver utformas utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Utredningen behöver i större utsträckning analysera hur förslagen kan ge olika effekter för flickor och unga kvinnor samt för pojkar och unga män. Därtill behöver förslagen tydligare uppmärksamma utsatthet för våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering och människohandel samt mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Nedan sammanfattas några synpunkter till den fortsatta beredningen:

- En förutsättning för att öka sakkunskapen i LVU-processen är att även domstol och socialtjänst har kunskap om våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering och människohandel samt mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Detsamma gäller för Socialstyrelsen som ska förordna sakkunniga.
- För att förslaget om att en socialnämnd får avvakta med att underrätta parterna om ett beslut om omedelbart omhändertagande ska få avsedd effekt, bör samma möjlighet gälla även vid beslut om tillfälligt utreseförbud.
- Vi ställer oss frågande till varför endast ett omhändertagande enligt 3 § LVU, men inte enligt 2 § LVU, ska underställas förvaltningsrättens prövning var sjätte månad. Vidare anser vi att förslaget inte tillräckligt beaktar risken att ett omhändertagande upphör om beslutet inte underställs förvaltningsrätten i tid, eftersom aktualitetsprincipen kan hindra att ett nytt beslut fattas.
- Bestämmelsen om umgängesbeslut, 14 § LVU, bör även fortsatt hänvisa till ändamålet med vården då begreppet är väl förankrat och används i annan lagstiftning. Vidare anser vi att kravet på nödvändighet för umgängesbegränsning är ett för högt ställt krav, då barn inte ska tvingas till umgänge med en våldsutövande förälder.

Jämställdhetsmyndigheten avstyrker följande förslag:

- Att ändra 14 § andra stycket LVU så att syskon och andra närstående ges möjlighet att överklaga beslut om umgängesbegränsning, då upprepade överklaganden från syskon och släktingar kan innebära påtryckningar för barnet och få negativa konsekvenser för barnets skydd, stöd och behandling. Det gäller inte minst barn och unga som befinner sig i samhällets vård på grund av hedersrelaterat våld och förtryck som utövas av flera förövare i släkten och nätverket.

## Synpunkter enligt utredningens disposition

### 3. Ökad sakkunskap i LVU-processen

#### 3.7.3 Ökat inslag av sakkunskap hos socialnämnder

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att en sakkunnig ska komplettera och inte ersätta socialtjänstens kompetens. I ärenden av mer komplicerad eller svårbedömd karaktär kan en sakkunnig utifrån sin expertkompetens bidra med viktig kunskap och erfarenhet. Det är samtidigt viktigt att satsa på kunskapshöjande insatser till socialtjänsten om våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering och människohandel samt mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

#### 3.7.4 Ökat inslag av sakkunskap i domstolen

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget om ökat inslag av sakkunskap i domstolen. Vi förordar i första hand att specialiserade domare med fördjupad kompetens om barn och våld utses.<sup>1</sup> I avsaknad av en sådan ordning bedömer vi att utredningens förslag om att tydliggöra domstolarnas möjlighet att inhämta sakkunnigutlåtanden kan bidra till mer välgrundade bedömningar med utgångspunkt i barnet och den ungas bästa.

Det kan finnas skäl att överväga hur inslaget av sakkunskap i rättstillämpningen kan stärkas ytterligare, exempelvis genom obligatoriska utbildningsinsatser för domare. För att domstolen ska kunna bedöma när det finns behov av sakkunniga krävs grundläggande kunskap om våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering och människohandel samt mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker att Socialstyrelsen ska förordna sakkunniga. Förslaget är viktigt för att möta den osäkerhet som domare uttryckt kring vilka sakkunniga de kan vända sig till. En förutsättning är dock att Socialstyrelsen har tillräcklig kompetens för att förordna sakkunniga och säkerställa att sakkunniga har relevant kompetens grundad i beprövad kunskap och erfarenhet. I den grupp sakkunniga som förordnas behöver det finnas personer med fördjupad kunskap om

<sup>1</sup> Se Jämställdhetsmyndigheten (2023), Sätt barnen i centrum för tvisten om deras liv.

våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering och människohandel samt mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Jämställdhetsmyndigheten, som bland annat samordnar arbetet mot prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck nationellt, kan vara behjälplig i att kvalitetssäkra att rätt kompetens inhämtas inom dessa områden.

#### **4. Ska åklagare kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande?**

##### *4.9.2 Åklagare bör inte kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande*

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att åklagare inte bör kunna fatta beslut om omedelbart omhändertagande. Som utredningen understryker finns det flera risker med ett sådant förfarande, inte minst vad gäller risken att LVU kan komma att tolkas som strafflagstiftning snarare än skyddslagstiftning och att det skulle kräva kompetens som åklagare inte besitter idag.

#### **5. Tidsfrister vid beslut om omedelbart omhändertagande och verkställighet av vård**

##### *5.2.6 Överväganden och förslag*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget som möjliggör för socialnämnden att i vissa fall avvakta med att underställa beslutet om ett omedelbart omhändertagande till förvaltningsrätten. Det kan vara viktigt i situationer när det är sannolikt att beslutet annars inte kan verkställas eftersom barnet eller den unga befaras hålla sig undan eller hålls undan. Barn och unga som lever i en utsatt situation och håller sig undan riskerar att utsättas för ytterligare våld, sexuell exploatering eller andra former av utnyttjande för sin dagliga försörjning, vilket kan förstärka deras redan utsatta situation. Jämställdhetsmyndigheten har även konstaterat i flera rapporter att barn som lever i en hederskontext riskerar att föras utomlands i samband med myndighetsbeslut så som exempelvis beslut om omedelbart omhändertagande.<sup>2</sup>

I de allra flesta fall är det barnets vårdnadshavare som för barnet utomlands eller som möjliggör bortförandet av barnet. Utifrån denna kunskap välkomnar Jämställdhetsmyndigheten även förslaget om att en socialnämnd vid ett beslut om omedelbart omhändertagande också får avvakta med att underrätta parterna om beslutet tills dess att beslutet underställts förvaltningsrätten. Däremot anser vi att en sådan möjlighet även bör gälla vid beslut om tillfälligt utreseförbud. Detta eftersom beslut om tillfälligt utreseförbud och beslut om omedelbart omhändertagande kan fattas samtidigt.

<sup>2</sup> Se exempelvis Jämställdhetsmyndigheten (2022), *Bortförda barn och unga* samt Jämställdhetsmyndigheten (2023), *När barn tvingas ta ansvar för sitt eget skydd*.

### 5.3.6 Överväganden och förslag

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget om förlängd tidsfrist för när ett beslut om vård förfaller när barn och unga håller sig undan eller hålls undan. Jämställdhetsmyndighetens rapporter om bortförda barn och vuxna visar att det finns stora brister i stödet till bortförda barn när de återvänder till Sverige och att det inte alltid kommer till myndigheters kännedom att barn åter är i Sverige.<sup>3</sup> En förlängd tidsfrist ökar möjligheten för svenska myndigheter att både agera för att återföra bortförda barn och att snabbt ge barn rätt mottagande och vård när de åter är i Sverige. Det tydliggör även vilken kommun som har ansvar för verkställighet av vården.

## 6. Förutsättningarna för att ett omhändertagande för vård ska upphöra

### 6.4.2 Förtydligande av vad som krävs för att ett omhändertagande för vård ska upphöra

#### **Terminologi och struktur anpassas till grunderna för vård**

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker utredningens förslag att prövningen om ett omhändertagande ska upphöra ska göras i tre steg. För att säkerställa barns trygghet och säkerhet behöver besluten grunda sig på kunskap om våld eftersom det innebär att vården kan upphöra om den inte är till barnet eller den ungas bästa, trots att barnet fortfarande exempelvis utsatts för våld i nära relation.

Hedersvåldsutsatta och andra våldsutsatta barns behov av skydd tillgodoses många gånger bäst genom tvångsvård. Det framkommer exempelvis i Jämställdhetsmyndighetens underlagsrapport<sup>4</sup> att barn kan ha berättat om sin våldsutsatthet tidigare men upplevt att socialtjänsten inte trott på dem och skyddat dem i tillräcklig utsträckning. Det finns barn som uppger att de utsatts för våld som en konsekvens av deras tidigare kontakt med socialtjänsten. Det framkommer också att barn uppger att de blivit pressade av närstående att ta tillbaka uppgifter om utsatthet. I samma underlagsrapport framkommer att det för de ärenden där bifall till ansökan om utreseförbud getts så har alla barn utom två under någon period varit placerade utanför hemmet. I flera fall har den akuta placeringen initialt skett enligt SoL för att sedan snabbt övergå till ett omedelbart omhändertagande enligt LVU samt omplacering med ytterligare restriktioner då riskerna bedömts ha ökat under utredningens gång. Därför är det viktigt att det i författningskommentarerna förtydligas att prövningens tredje steg, om vård kan ges med samtycke, inte alltid tillgodoser behovet av skydd för exempelvis hedersvåldsutsatta barn även om samtycke från vårdnadshavare finns. Detta för att Socialstyrelsen ska konkretisera kunskapen i sina föreskrifter, allmänna råd och handböcker.

<sup>3</sup> Jämställdhetsmyndigheten (2022), *Bortförda barn och unga* samt Jämställdhetsmyndigheten (2023), *När barn tvingas ta ansvar för sitt eget skydd*.

<sup>4</sup> Jämställdhetsmyndigheten (2025), *Underlagsrapport 2025:3, Hedersförtryck samt annat våld och förtryck under utlandsvistelse*.

**För att konstatera att det inte längre finns en påtaglig risk för skada ska det beteende som föranleder ett omhändertagande för vård enligt 3 § LVU ha upphört och situationen vara stabil**

Jämställdhetsmyndigheten välkomnar utredningens förslag att tydliggöra förutsättningarna för när vård enligt 3 § LVU ska upphöra. Nuvarande rättsläge har medfört betydande brister i förutsägbarhet och rättssäkerhet. Samtidigt vill vi understryka vikten av att begreppet stabilitet tolkas brett och individuellt. Stabilitet kan inte enbart bedömas utifrån hur lång tid som förflutit utan återfall. Bedömningen måste också ta hänsyn till behandlingsresultat, den unges förändrade förhållningssätt, skyddsfaktorer, sociala nätverk, skolgång, boendesituation och andra omständigheter som minskar risken för återfall.

Vi anser vidare att bedömningen av stabilitet och risk behöver utgå från aktuell kunskap om sexuell exploatering, våldsutsatthet och trauma. Forskning<sup>5</sup> visar att beteenden som ofta ligger till grund för vård enligt 3 § LVU i vissa fall kan vara uttryck för traumareaktioner, överlevnadsstrategier eller konsekvenser av tidigare utsatthet. Exempelvis kan upprepade rymningar, riskfyllda relationer, självdestruktiva handlingar eller återkommande utsatthet för exploatering inte alltid förstås som självständiga beteendeproblem utan kan vara nära kopplade till tidigare trauma.

Det är därför angeläget att socialnämnder och domstolar har tillräcklig kunskap om hur trauma, sexuella övergrepp, sexuell exploatering och våldsutsatthet kan påverka barns och ungas beteenden. Utan sådan kunskap finns en risk att traumarelaterade uttryck misstolkas som ett kvarstående socialt nedbrytande beteende, vilket kan leda till att tvångsvård upprätthålls längre än nödvändigt. Bedömningen av om situationen är stabil bör därför även omfatta en analys av den ungas traumabearbetning, tillgång till adekvata stödinsatser samt förekomsten av skydds- och återhämtningsfaktorer.

**Ett omhändertagande för vård enligt 3 § LVU ska underställas förvaltningsrättens prövning var sjätte månad**

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker utredningens förslag. Samtidigt ställer vi oss frågande till varför inte samma princip även bör gälla barn som placerats enligt 2 § LVU. Vidare anser vi att utredningens bedömning om risken att ett omhändertagande kan upphöra om beslutet inte har underställts förvaltningsrätten i tid är bristfällig. I de flesta fall kommer det troligtvis inte att föreligga förutsättningar för att på nytt fatta beslut om omedelbart omhändertagande utifrån aktualitetsprincipen – det som föranledde vården från början kan inte användas på nytt om det inte fortfarande är aktuellt.

<sup>5</sup> Svedin, Nilsson (2017), *Kunskapsöversikt om stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella övergrepp och fysisk misshandel*.

Utredningen bedömer att regelbundna domstolsprövningar skulle bidra till att höja domstolens generella kunskapsnivå om vad ett omhändertagande för vård kan innebära. Ett omhändertagande av barn och unga kan i många fall vara ett livsavgörande beslut och det är oroväckande att utredningen ser detta som en kompetenshöjande insats för domstolen. Att höja rättssäkerheten genom att höja domstolens kompetens om omhändertagna barn bör i stället ske genom utbildningsinsatser utanför rättstillämpningen (se även avsnitt 3.7.4 om särskilda domstolar eller domare).

**Det förtydligas att den omprövning som en socialnämnd ska göra enligt 13 § andra stycket LVU är ett ärende om upphörande av vård och att det därmed finns en rätt till offentligt biträde**

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget och ser positivt på att barn som är under tvångsvård har rätt till offentligt biträde när frågan om vårdens upphörande prövas. För att detta ska stärka barns rättigheter i praktiken krävs att det offentliga biträdet är särskilt lämplig utifrån kunskap om våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering och människohandel samt mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

*6.4.3 Information till vårdnadshavare om skälen för ett omhändertagande och vad som krävs för att vården ska upphöra*

**Vårdplanen ska även innehålla vad som behövs för återförening**

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker utredningens förslag. I de fall det är lämpligt med återförening är det viktigt att det finns tydliga krav på vårdnadshavarna. Vad gäller undantaget är det viktigt att det framgår att det inte ska tillämpas för snävt. Återföreningsprincipen får inte gå före barnets rätt till skydd. Det kan skapa en otrygghet hos barn om vårdplanen ger intryck av att skyddsbehovet upphör när vårdnadshavarna uppfyllt vissa angivna kriterier. Särskilda skäl bör exempelvis föreligga i många fall när barn placeras på grund av hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns idag inga evidensbaserade metoder för familjearbete i en hederskontext och i praktiken blir det svårt för socialtjänsten att avgöra när vårdnadshavarna lämnat sina hedersrelaterade normer och värderingar i den grad att vården ska upphöra.<sup>6</sup>

*6.4.4 Bättre tillgång till statistik*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget och föreslår att Socialstyrelsen även får i uppdrag att utveckla en metodik för att redogöra på vilken grund vården ges; exempelvis hur många barn som placerats utanför det egna hemmet på grund av våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering och människohandel eller mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

<sup>6</sup> Jämställdhetsmyndigheten (2026), *Rapport 2026:9, Kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck*.

## 7. Stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och upphörande av ett omhändertagande

### 7.2.7 Överväganden och förslag

#### **En tydligare bestämmelse om umgänge med barnets bästa som utgångspunkt**

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker delvis förslaget om förutsättningarna för beslut om umgänge i 14 § LVU. Vi välkomnar att barnets bästa ska vara utgångspunkten då det tydliggör att umgänget ska utgå från barnets eller den ungas rättigheter och att hänsyn ska tas till barnets egen uppfattning eller vilja. För att stärka detta ytterligare bör barn ha rätt till oberoende ombud i enlighet med betänkandet *Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen* (SOU 2023:40).<sup>7</sup> Domstolen brister i många fall i att redogöra för och beakta barnets bästa vid umgängesbeslut.<sup>8</sup> Bedömningen av barnets bästa som framgår av beslutet är relevant utifrån möjligheten att kontrollera hur nämnden har resonerat och utifrån möjligheten att överklaga beslutet.

Till skillnad från utredningens förslag anser vi att bestämmelsen även fortsatt bör hänvisa till ändamålet med vården då begreppet är väl förankrat och används i annan lagstiftning så som 5 kap. 4 § lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende. Vidare anser Jämställdhetsmyndigheten att bestämmelsen om socialnämndens ansvar för umgänge bör uttrycka detta som en möjlighet för barnet eller den unge såsom föreslås i Utkast till lagrådsremiss för barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga.<sup>9</sup> Detta för att möjliggöra bedömningar som på ett tydligare sätt säkerställer barns och ungas trygghet och säkerhet, vilket går mer i linje med utredningens uppdrag. I prop. 2024/25:10 förtydligar lagstiftaren att barnets eller den ungas säkerhet och skydd från våld, kränkningar och andra skadliga ageranden alltid ska gå före rätt till umgänge. Detta gäller inte minst då ändamålet med vården är att skydda barnet eller den unga från föräldrar och andra närstående. Särskilt för barn utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck kan umgänge eller kontakt innebära en stor risk för påtryckningar, hot och övertalning att exempelvis avvika från placeringen.

Vidare anser vi att kravet på nödvändighet för umgängesbegränsning är ett för högt ställt krav, då barn inte ska tvingas till umgänge med en våldsutövande förälder. Restriktivitet gällande umgängesbegränsning utifrån en utgångspunkt om att alla barn har ett behov av umgänge med föräldrar och andra närstående kan innebära risker för dessa barns bästa och ändamålet med vården.

Lagstiftaren bör tydliggöra hur begreppen ”barnets bästa” och ”ändamålet för vården” förhåller sig till varandra och att barnets eller den ungas säkerhet och skydd från våld, kränkningar och andra skadliga ageranden alltid ska gå före rätt till

<sup>7</sup> Se Jämställdhetsmyndighetens remissvar på *Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen* (SOU 2023:40).

<sup>8</sup> Se Jämställdhetsmyndigheten (2022), *Uppgifter om våld är inget undantag*.

<sup>9</sup> Se Jämställdhetsmyndighetens remissvar på *Utkast till lagrådsremiss För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga*.

umgänge. Det bör därtill förtydligas att bedömningen alltid bör framgå av beslutet. Socialstyrelsens handbok och kunskapsstöd behöver uppdateras på motsvarande sätt.

För att lagstiftarens intention om barnets bästa ska få verkligt genomslag krävs stärkt kompetens om barns rättigheter, barns grundläggande behov och utveckling samt kunskapsområdena våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering och människohandel samt mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer hos alla aktörer inom rättsväsendet och socialtjänst. Därtill behöver barns rätt till delaktighet tillämpas i praktiken.

### **Förbättrade möjligheter för socialnämnder att hämta in uppgifter**

Vi tillstyrker utredningens förslag om förbättrade möjligheter för socialnämnder att hämta in uppgifter även när det inte pågår en utredning om ett barns behov av skydd eller stöd. Avsaknad av samtycke från vårdnadshavare och den unge kan innebära att socialnämnden inte kan ta del av uppgifter som är relevanta för att genomföra och följa vården. Det är av största vikt att det finns fullgoda underlag till de riskbedömningar och bedömningar av barnets bästa som socialtjänsten genomför för att följa vården.

#### *7.3.9 Överväganden och förslag*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget att utvidga 14 § första stycket LVU så att socialnämndens ansvar för umgänge även omfattar umgänge med syskon och andra närstående. Det är av vikt att värna om placerade barns relationer till syskon och andra för barnet viktiga närstående, vilket behöver förtydligas i lagstiftningen. Däremot avstyrker vi förslaget om att ändra 14 § andra stycket LVU så att syskon och andra närstående ges möjlighet att överklaga beslut om umgängesbegränsning. Jämställdhetsmyndigheten vill särskilt lyfta de barn och unga som befinner sig i samhällets vård på grund av hedersrelaterat våld och förtryck och klanbaserad gängkriminalitet med starka hedersnormer, där våldet är kollektivt sanktionerat och utövas av flera förövare i släkten och nätverket. Upprepande överklaganden om umgängesbegränsningar från syskon och släktingar kan innebära påtryckningar på barnet och få negativa konsekvenser för barnets skydd, stöd och behandling. Jämställdhetsmyndighetens underlagsrapport<sup>10</sup> visar att en viktig förutsättning för att barn ska berätta mer om sin utsatthet under en utredning är att de under åtminstone en kortare period kommit bort från förtrycket, exempelvis genom placering i jourhem, skyddat boende eller familjehem. Återkommande beskrivs i de granskade domarna att barn berättat mer om familjeförhållanden och utsatthet i samband med att de känt sig tryggare.<sup>11</sup>

Förslaget innebär även att omfattande resurser kan behöva tas i anspråk från socialtjänsten. I stället bör nuvarande bestämmelser om att socialnämnden får

<sup>10</sup> Jämställdhetsmyndigheten (2025) *Underlagsrapport 2025:3, Hedersförtryck samt annat våld och förtryck under utlandsvistelse*.

<sup>11</sup> Jämställdhetsmyndigheten (2026) *Rapport 2026:9, Förstärkt arbete mot bortföranden*.

besluta om umgänget med en vårdnadshavare eller en förälder med reglerad umgängesrätt föras över till den nya lagen oförändrade i sak.

## 8. Uppföljning av ett barns situation

### *8.6.2 Uppföljningstiden efter att ett omhändertagande för vård har upphört förlängs till ett år*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget att förlänga uppföljningstiden till ett år efter att ett omhändertagande har upphört. En längre uppföljningstid ökar möjligheten att upptäcka eventuella brister i barnets livssituation efter återförening eller annan placering. Detta är särskilt viktigt då risker ofta kan uppstå först en tid efter att vården avslutats. Vi vill samtidigt betona vikten av att uppföljningen får ett tydligt innehåll och inte enbart blir en formell kontroll.

### *8.6.3 Uppföljningsskyldigheten ska inte gälla när ett omhändertagande upphört i samband med en vårdnadsöverflytt*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget att uppföljningsskyldigheten inte ska gälla när ett omhändertagande upphör i samband med en vårdnadsöverflytt. En vårdnadsöverflytt innebär i regel en stabil och långsiktig lösning för barnet, där ansvaret tydligt övergår till vårdnadshavaren. Att undanta dessa situationer från uppföljningsskyldigheten framstår som rimligt och proportionerligt.

### *8.6.4 Uppföljning av ett barns situation enligt socialtjänstlagen*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget om att tydliggöra möjligheten till uppföljning av ett barns situation enligt socialtjänstlagen. Detta bidrar till en mer enhetlig tillämpning och skapar bättre förutsättningar för socialtjänsten att agera vid behov. Det är dock viktigt att det klargörs hur denna uppföljning ska avgränsas i förhållande till andra insatser.

### *8.6.5 Det ska inte införas någon uppgiftsskyldighet under en uppföljning*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget att inte införa någon särskild uppgiftsskyldighet under uppföljningen. En sådan skyldighet riskerar att förskjuta uppföljningens karaktär från stödjande till kontrollerande. Det är viktigt att uppföljningen sker med barnets bästa i fokus och bygger på förtroende, snarare än tvång.

Om det finns skäl för socialtjänsten att inhämta uppgifter med tvingande inslag bör det finnas utrymme att i stället inleda en utredning av barnet eller den unga, vilket då medför uppgiftsskyldighet. Att införa en sådan skyldighet redan i uppföljningsskedet skulle därför skapa svårigheter att upprätthålla en tydlig gräns mellan uppföljning och utredning.

#### *8.6.6 Ansvarsfördelningen mellan kommuner vid uppföljning av ett barns situation*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget om ansvarsfördelning mellan kommuner vid uppföljning av ett barns situation. En tydlig ansvarsfördelning är avgörande för att undvika att barn faller mellan olika huvudmän. Förslaget bidrar till ökad rättssäkerhet och kontinuitet. Vi vill dock understryka vikten av att samverkan mellan kommuner fungerar i praktiken, och att det finns tydliga rutiner för informationsöverföring.

### **9. Återstående frågor**

#### *9.2.4 Överväganden och förslag*

Jämställdhetsmyndigheten tillstyrker förslaget om att tydliggöra skyldigheten att ge skydd och stöd till syskon. Det kan bidra till att syskon och andra barn i samma hem som det barn anmälan gäller kan uppmärksammas och skyddas i tid. I Jämställdhetsmyndighetens rapporter framkommer exempelvis flera fall där syskon förts utomlands när orosanmälan om utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck inkommit till socialtjänsten gällande ett annat syskon.<sup>12</sup>

#### *9.3.2 Överväganden och bedömning*

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i utredningens bedömning om att det behövs en ökad tydlighet och rättssäkerhet vid beslut om placering på särskilda ungdomshem och att detta behöver utredas närmare, särskilt utifrån flickors och pojkars särskilda förutsättningar och behov.

### **11. Konsekvenser av förslagen**

#### *11.3 Konsekvenser för jämlikhet och jämställdhet mellan könen*

Jämställdhetsmyndigheten anser att jämställdhetsperspektivet inte fått önskvärt genomslag i utredningens förslag. Stärkt skydd och stöd för de flickor och pojkar som omfattas av den nationella strategin att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är en mycket angelägen jämställdhetsfråga.<sup>13</sup> Utredningen präglas av ett starkt familje- och föräldraperspektiv och tar inte konsekvent i beaktande att återförening eller umgänge med föräldrar och familj kan innebära risker för barn som utsatts för våld eller andra övergrepp. Delar av utredningens förslag berör utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck, men det är inte genomgående. Även utsatthet för sexuellt våld eller exploatering behöver lyftas tydligare.

I konsekvensanalysen behandlas frågor om kroppslig integritet främst utifrån ett hedersrelaterat perspektiv. Andra former av könad utsatthet som i hög grad drabbar

<sup>12</sup> Jämställdhetsmyndigheten (2022), *Bortförda barn och unga* samt Jämställdhetsmyndigheten (2023), *När barn tvingas ta ansvar för sitt eget skydd*.

<sup>13</sup> Skr. 2025/26:245 *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande – En nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, utnyttjande i prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck*.

flickor, exempelvis sexuell exploatering, sexuellt våld, prostitution och andra former av sexualiserat utnyttjande, synliggörs däremot i begränsad omfattning. Detta innebär en risk att viktiga jämställdhetskONSEKVENSER inte identifieras eller analyseras.

Utredningen har vidare ett genomgående fokus på de situationer som aktualiserar vård enligt 3 § LVU, vilket i praktiken ofta avser problematik som är vanligare bland pojkar.<sup>14</sup> Samtidigt finns en risk att flickor som placeras med stöd av 2 § LVU osynliggörs, trots att deras vårdbehov ofta är nära kopplade till erfarenheter av våld, övergrepp, exploatering och bristande kroppslig integritet. Om dessa gruppers erfarenheter inte synliggörs finns en risk att föreslagna åtgärder utformas utifrån pojkars behov och problematik, vilket kan leda till ojämställda effekter i genomförandet.

För att säkerställa att förslagen bidrar till de jämställdhetspolitiska delmålen bör det fortsatta arbetet med utredningen kompletteras med en mer genomarbetad jämställdhetsanalys. Analysen bör belysa hur olika grupper av flickor och pojkar påverkas av förslagen samt särskilt uppmärksamma flickors utsatthet för sexuellt våld, exploatering och andra kränkningar av den kroppsliga integriteten. På så sätt kan risken för att könsspecifika behov förbises minska och förslagets konsekvenser för jämställdheten bedömas på ett mer träffsäkert sätt.

För Jämställdhetsmyndigheten  
Lise Tamm  
Generaldirektör

Hilda Holmström, Sandra Sarin Kac,  
Yvonne Karlsson och Åsa Hjertström  
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschefen Mikael Thörn, enhetschefen Sophie Nilsson och chefsjuristen Anna Tingbäck deltagit.

<sup>14</sup> Karlstad universitet (2024), *Nationell uppföljning av socialtjänstens omställning*. Samtidigt visar Barnombudsmannens rapport (2025), *”Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem”* att pojkar involverade i gängkriminella miljöer i hög utsträckning har varit utsatta för våld i hemmet under uppväxten.